daug XVII–XVIII a. radinių: monetų, keraminių, stiklinių indų, koklių fragmentų, gyvulių kaulų ir kt.

Puodžių St. 10

During a 2016–2017 excavation at Puodžių St. 10 in Kaunas Old Town (Fig. 1), 17th–20th-century cultural layers up to 1.2 m thick were recorded. Stone paving, masonry wall fragments (Fig. 2), a lime pit (Fig. 3), household pottery sherds, glass vessel shards, animal bones, various iron artefacts: nails, shoe fittings, and knives, and other 16th–20th-century finds were discovered.

3 pav. Kalkių duobės fragmentas. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 3. Part of the lime pit.

Algirdas Žalnierius

Kuzmos gatvė 4

Detalieji archeologiniai tyrimai prie pastato V. Kuzmos g. 4 atlikti 2016 m. gegužės mėnesį. Tyrimai vyko prie pastato V ir Š sienos, kur buvo iškastos 3 1 m pločio, 2 m gylio perkasos (bendras 20 m^2 plotas). Tyrinėtas pastatas yra centrinėje Kauno senamiesčio dalyje, prie Rotušės aikštės esančio 12 kvartalo ŠR dalyje. Tiek Rotušės aikštė, tiek ją supantys kvartalai suplanuoti ir išmatuoti XV a., o 12 kvartalas buvo suskirstytas į 6 posesijas, orientuotas R–V kryptimi. Kvartalo V dalis prie aikštės buvo reprezentacinė, ten stovėjo mūriniai gyvenamieji namai, buvo pagrindiniai vartai. R dalyje stovėjo ūkiniai pastatai, į kuriuos buvo patenkama iš dabartinės V. Kuzmos gatvės. Ankstyviausios žinios apie tyrinėtą sklypą yra iš 1606 m., kada Kauno magistrato tarėjas H. Hofmanas savo brolio ir seserų vardu pardavė mūrinį namą už 5 tūkst. auksinų Trakų pakamorei kunigaikščiui B. Oginskiui. 1609 m. pastate kilo gaisras, padaręs nuostolių už kelis tūkstančius auksinų. Oginskiai posesiją valdė iki 1685 m., vėliau ji

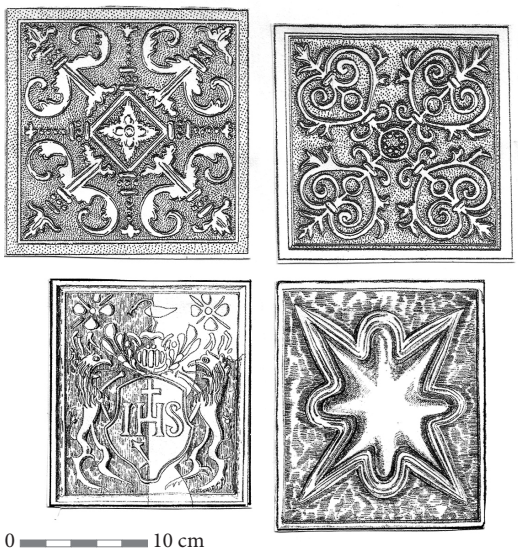

1 pav. XVII–XVIII a. plokštinių koklių rekonstrukcijos. V. Trečiokienės pieš.

Fig. 1. Reconstructions of 17th–18th-century panel stove tiles.

ėjo iš rankų į rankas, kol XIX a. viduryje atiteko žydui L. Šimkovičiui. Šalia dabartinės V. Kuzmos gatvės sklypo inventoriuje minimi mediniai pastatai. Dabartinis pastatas V. Kuzmos g. 4

0 5 cm

2 pav. Dekoratyvinės krosnies plokštės šukės. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 2. Sherds of decorative stove panels.

3 pav. XVI a. II pusės tvoros pamatas. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 3. The foundation of the second half of the 16th-century fence.

pastatytas tarp 1843–1861 m. (*KPRPIA*, f. 5, b. 126).

Archeologiniai tyrinėjimai artimiausioje aplinkoje atlikti 1977, 1997 ir 2002 m. Pirmieji tyrinėjimai vyko tiesiant dujotiekio trasą V. Kuzmos g. P dalyje (Žalnierius A., *Kauno senamiestis, Panevėžio gatvė (dabartinė V. Kuzmos). Dujotiekio trasos griovio archeologinių tyrimų ataskaita*, Kaunas, 1977). Gatvės vietoje užfiksuoti nuo 1 iki 1,2 m storio kultūriniai sluoksniai, datuoti XV–XX a. 1997 m. kasant rūsį tyrinėta pastato V. Kuzmos g. 4 viduje (*LIIR*, f. 1, b. 2973). Pirmame aukšte ištirtas 105 m^2 plotas, užfiksuoti 2–2,3 m storio kultūriniai sluoksniai. Nustatyta, kad statant pastatą viduje buvo pakeltas grindų paviršius, supilant 70–100 cm storio žemės sluoksnį.

Perkasos 1–2 buvo iškastos prie pastato V sienos, jų bendras ilgis – 15 m, plotis – 1 m, gylis – 2 m. Pirminis žemės paviršius, kurį sudaro oksiduotas priesmėlis, pasiektas 1,95–2 m gylyje perkasos P dalyje. Š dalyje pirminis žemės paviršius perkastas statant ir ardant hipokausto tipo krosnį. Virš pirminio žemės paviršiaus yra susiklostęs iki 20 cm storio pilkai rusvo juodžemio sluoksnis, neturintis aiškios ribos su geologiniais sluoksniais, jis primena ariamą dirvą. Jame rastos dvi XV a. indų šukės, degtos redukcinėje aplinkoje. Indo pakraštėlis atlenktas į išorę, suapvalintas, viduje yra įgaubimas dangteliui, sienelių šukės išorinis paviršius šlifuotas.

Aukščiau supiltas 45–50 cm storio priesmėlio sluoksnis, susijęs su žemės judinimo darbais artimiausioje aplinkoje, greičiausiai kasant mūrinio pastato rūsį. Priesmėlio paviršiuje yra susiklostęs 15–20 cm storio pilko juodžemio sluoksnis su retomis plytų nuoskalomis ir iškasta 50 cm gylio duobė, užpilta smulkiomis griuvenomis. Jose rasta puodyninio ir plokštinių koklių, buitinės keramikos šukių. Puodyninio koklio šukė žiesta, degta oksidacinėje aplinkoje, plokštiniai kokliai žaliai glazūruoti ir neglazūruoti, puošti stilizuotu augaliniu–kaltiniu ornamentu, mitinio gyvūno figūra, stilizuotu palmių–laurų lapų vainiku (1 pav.) Išskirtinės – dekoratyvinės žaliai glazūruotos krosnies plokštės šukės, jose tikriausiai pavaizduotas

Vytis (2 pav.). Retesni radiniai – profiliuotos plytos fragmentas, skirtas angokraščių aprėminimui, ir šešiakampės (?) geltonai glazūruotos grindų ar sienų apdailos plytelės fragmentas. Prie retesnių radinių reikia priskirti ir arklio pasagą.

Žemės paviršiuje yra smėlio, pilko juodžemio ir smulkių griuvenų sluoksniai, nuo kurių paviršiaus iškastos duobės užpiltos griuvenomis. Duobės su griuvenomis susidarė XIX a. statant pastatą Kuzmos g. 4 ir ardant perkasoje 2 surastą hipokausto tipo krosnį. Statybų metu greičiausiai buvo prakirstas ir nuardytas iki 0,75–1,6 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus krosnies skliautas ir P siena. Tai liudija ir krosnies vidaus užpylime rasti XVIII–XIX a. radiniai: plokštinis XVIII a. koklis, puoštas geometriniu ornamentu (1 pav.). Buitinę keramiką sudaro redukcinėje ir oksidacinėje aplinkoje degtų indų, virimo puodų ir lėkščių šukės. Redukcinėje aplinkoje degti indai petelių srityje puošti briauna su įspaudimais.

Perkasoje išliko krosnies V dalies liekanų ir XVI a. posesijinės tvoros pamatai. Tvoros pamatas sumūrytas iš 28–29x13,5–14x7,5–8 cm dydžio plytų, jo storis su praplatinimu yra apie 60 cm. Pamato P pusėje sumūryta apie 40 cm pločio arka, kurios vidus, matyt, statant požeminę krosnį, buvo užmūrytas plytų laužu (3 pav.).

Prie šio pamato ir buvo priglaustos hipokausto tipo krosnies sienos. Krosnies išorinis ilgis yra 5,21 m, vidaus patalpos ilgis – 4,76 m, plotis liks neaiškus, nes jos R siena nuardyta

4 pav. Hipokausto tipo krosnies liekanos. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 4. The remains of the hypocaust.

5 pav. Karšto oro kanalo liekanos. D. Balčiūno nuotr.
Fig. 5. The remains of a hot air duct.

statant pastatą Kuzmos g. 4. Išliko iki 1,7 m gylio nuo žemės paviršiaus nuardyta 45 cm pločio P siena ir iki 95–110 cm gylio nuardyta krosnies V siena (4 pav.). Joje išliko skliauto pusės plytos pločio pėda, esanti 1,5 m gylyje nuo žemės paviršiaus, ir 3 karšto oro kanalų liekanų (5 pav.). Oro kanalai yra 20 cm pločio, jie iki V sienos plokštumos nuo išlikusios skliauto pėdos krašto yra įgilinti per 26–28 cm. Pirmas kanalas yra 1,69 m nuo krosnies P sienos, tarp kanalų – 98 ir 86 cm tarpai. Į vidinę krosnies patalpą buvo patenkama iš P pusės. Krosnis sumūryta iš 27,5–29x13–13,5x6–8 cm dydžio plytų, kurios buvo rištos molio skiediniu. Ji veikė ilgesnį laiką, nes vidinėje V sienos pusėje esančios plytos nuo kaitros pageltusios, jas rišantis molis perdegęs, rausvos spalvos. Ant kurio susiklosčiusių sluoksnių paviršiaus buvo pastatyta krosnis, šiuo metu sunku atsakyti. Š pusėje ji priglausta prie mūrinės posesijinės XVI a. II pusės tvoros pamato, o P pusėje kultūriniai sluoksniai yra suardyti tiek statant krosnį ir įrengiant įlipimo duobę, tiek vėliau ardant krosnį. Pagal kultūrinių sluoksnių stratigrafiją požeminė krosnis galėjo būti pastatyta ne anksčiau kaip XVII a. I pusėje.

Perkasa 3 buvo iškasta prie pastato Kuzmos g. 4 Š sienos. Ji 5 m ilgio, 1 m pločio, 2 m gylio. Visi kultūriniai sluoksniai perkasoje 3 yra suardyti XIX–XX a. atliekant neaiškios paskirties žemės kasimo darbus. Maždaug 1,2 m gylyje nuo žemės paviršiaus rasta apatinė indo dalis ir 3 puodų šukės, degtos redukcinėje aplinkoje. Visi indai žiesti, degti redukcinėje aplinkoje, datuoti XIX a.

Perkasoje surasta 2 statinių pamatų liekanų. Vienas pamatas yra šiuo metu naudojamo, perdengto cilindriniu skliautu rūsio, priglausto prie Kuzmos g. 4 pastato sienos pamato. Antras pamatas taip pat priglaustas prie Kuzmos g. 4 pastato, sumūrytas iš 26–27x13x6 cm dydžio plytų, 40 cm storio. Sprendžiant iš plytų išvaizdos, jos buvo pagamintos fabrike ir rastus pamatus reikia datuoti ne anksčiau kaip XIX a. Pastato Kuzmos g. 4 Š siena pastatyta ant senesnių, greičiausiai buvusios posesijinės XVI a. sienos pamatų.

V. Kuzmos St. 4

During a 2016 excavation, three trenches (a total of 20 m^2) were excavated near the NW corner of the building at V. Kuzmos St. 4. 15th–19th-century cultural layers had survived intact only in trench 1, where they are 1.95–2 m thick. In trench 2, the oldest cultural layers were disturbed during the construction of an underground hypocaust in the 17th century. The cultural layers in trench 3 were disturbed through the digging of pits with no clear purpose in the 19th–20th century. The remains of the 5.21 m long W part of the 17th-century underground hypocaust and the remnants of an old fence were found in trench 2 (Figs. 3–5). The finds consist of sherds of 15th–19th-century vessel and panel stove tiles characteristic of Kaunas Old Town (Figs. 1, 2) and various household pottery.

Algirdas Žalnierius

Raguvos gatvė 5

Sklypo Raguvos g. 5 tyrimai atlikti numatomo statyti priestato vietoje, prie dabartinių Raguvos ir Pilies gatvių kampo. Tyrinėtas sklypas yra Kauno 44 kvartale, senamiesčio V dalyje, apie 200 m į R nuo pilies. Tyrinėta vieta yra prie tiksliai nežinomos ribos tarp miesto ir karaliaus bei didžiojo kunigaikščio dvaro teritorijos, kuri iki šiol mažai tyrinėta.

Raguvos gatvė susiformavo XV a. pradžioje, ji jungė pilį su parapijos bažnyčia. Abipus jos esantys 43 ir 44 kvartalai planuoti ir apgyven-